

SZÍNHÁZ

IN MEMORIAM Ő. I.

Olyan az egész, mint egy Őrkény-novella vagy egyperces.

Szokványosan kezdődik: színházba megyek.

A folytatás több meglepetéssel szolgál: nem a főbejáraton, hanem az oldalajtón jutunk be a színházba. A ruhatári ceremónia — sorbaállítás, kabátátadás, blokkátvétel, ruhatári díj kifizetése, a hagyományos lezser plusz forinttal — után néhány vasajton át irányítanak bennünket a nézőtérre.

A játéktér körül alig három-négy sornyi szék. Az egyik széken fehér papírlapon felirat: ügyeletes orvos. Nem üi rajta senki. Elmosolyodok: biztos a játékhoz tartozó ötlet. (Esetleg egy novellából kiszakított és szándékosan ittfelejtett mondat.) Hiszen egy színházi előadásba senki sem halhat bele. Még talán rosszul sem lehet tőle. Csak ijesztgetnek.

Aztán kiderül: végzetesen tévedtem.

Itt szinte másról sincs szó, csak a halálról. Legföljebb a halálveszélyről.

Az Őrkény-novellák, -egypercesek, -kisregények, -drámák kiragadott és egybemontátszott részletei, jelenetei többnyire erről a kínos fenyegetettségről szólnak. Groteszk, játékos formában. Hogy beleborzongunk.

Egész pontosan beleszédülünk. A forgószínpad ugyanis lassú mozgással megindul alattunk. Körözünk a Vígszínház tőlünk karnyújtásnyira szenvedő-lelkesülő színészeivel, Lukács Sándorral, aki azt mondja el, hogyan tanult meg hajótöröttként úszni, a fogolytáborban pedig — ugyancsak Lukács — orvosi diploma és műszerek nélküli operálja meg Kern Andrást, Nagy Gáborral, aki már a fellobbanás pillanatában lehetetlenné váló szerelmét éli át, Reviczky Gáborral, Venczel Verával, Egri Mártával, Halász Judittal, Szilágyi Tiborral, Miklóssy Györggyel meg a körülöttek rajzó jelenlegi vagy leendő ügyeletes széplányokkal és szépfiúkkal, körözünk — s ezzel az egyszerű ötlettel még inkább érezzük, hogy a színház és a valóság között szinte semmi különbség sincs. (Ha Őrkényt játszanak!) Kivált mindennapi szédületeink dolgában.

S ezzel már benne is vagyunk egy elképzelt Őrkény-novella kellős közepében.

Ezután már hiába nevetünk. Nevetésünk nem lehet igazán felszabadult, mert nem feledkezhetünk meg arról, hogy a játék a mi bőrünkre megy. Ment és menni fog.

Erről szól az In memoriam Ő. I. című, Valló Péter rendezte vígszínházi est, amely kapcsán két momentumról lehetetlen nem szólni külön is.

Hogy a színpadon valóban karnyújtásnyira vannak egymástól közönység és színészek, az ebben az esetben nem tekinthető színházi divathaj-

hászásnak. Az Őrkény-opus testközeliségéből következik, hogy Őrkény-művet talán másként, hagyományosan játszani nem is lehet, illetve nem lenne szabad. Drámáinak legtöbbje előbb volt más műfajú irodalom, s csak azután lett belőlük színpadi mű. A kisregények, novellák vagy egypercesek pedig eleve olyan olvasóközélséget tételeznek fel, amely csak a testmeleg közvetlenségéhez hasonlítható. Következésképp az Őrkény-drámákon is érzik a nézőközélség igénye, a közvetlenség vágya. És ebben a vígszínházi előadásban pont ez jut kifejezésre. Nézőként olvasói intimitásba kerülünk a színházzal.

Soha eszményibb Őrkény-előadás feltételek.

Még nem említettem: a játéktér, amit a forgószínpadra improvizált néhány széksor körülfog: cirkuszi porond. Fekete szegélyű, haszivatcs törmelékekkel behintett, függönnyel takart kijáráttal ellátott porond.

Az a helyszín, amely szinte minden Őrkény-mű megjelenítésére — tartalmuk és eszközeik szerint — a legalkalmasabb és a leghitelesebb.

Hogy az elképzelt Őrkény-novella befejezésével sem maradjak adós, következzen a befejezést megelőző váratlan fordulat lehetősége. A Vígszínház színpadára lépve ötlött fel bennem: a színház ördögi tréfát űz velünk. Itt, az előttünk fehér-ló-feketéllő cirkuszi porondon nem az Őrkény-művekből összemontázsolt keresztmetszet-émlékműsor zajlik majd, hanem Ő. I. halálos ágyán írt tragédiája a nemrég könyv alakban megjelent — Forगतókönyv kel majd életre.

Színhelyül a cirkuszi porondot képzelte el az író. A porond, íme, máris színpadra került...

Várja a Forगतókönyvet.

GEROLD László

K É P Z Ő M Ū V É S Z E T

KÉT BELGRÁDI TÁRLAT

Neke druge razglednice (Másmilyen képeslapok), Galerija Srećna nova umetnost, 1980 februárja—márciusa

A mintegy nyolcvan kiadó és galéria, valamint kétszáz egyéni szerző képeslapjait, meghívókérdőíveit bemutató nemzetközi kiállítás az első kísérlet volt arra, hogy a jugoszláv közönség közelebről is megismerhesse ezt a napjaink időszerű művészeti gyakorlatához, mindennapos kommunikációs folyamataihoz oly elválaszthatatlanul hozzátartozó postai